

Η θεωρητική κάλυψη των ιδεών του Τζ. παρουσιάστηκε αναλυτικά στο έργο «Discorso o vero lettera intorno al comporre delle commedie e delle tragedie» («Διάλογος ή Επιστολή γύρω από τη σύνθεση κωμωδιών και τραγωδιών», 1543). Οι υπόλοιπες τραγωδίες του «Didone», «Cleopatra», «Antivalomene» κ.ά., κινούνται στο ίδιο πνεύμα. Το 1545 παρουσιάστηκε το σατιρικό του δράμα «Egle», που συνδεύτηκε και αυτό από το θεωρητικό κείμενο «Lettera o vero discorso sopra il comporre la satire alle scene» («Επιστολή ή διάλογος για τη σύνθεση σατιρών που παρουσιάζονται στη σκηνή»). Το 1557 δημοσιεύτηκε μέρος του επικού ποιήματος «Ercolo» και ο κύκλος των θεωρητικών κειμένων του ολοκληρώθηκε με το «Διάλογο για τη σύνθεση μυθιστορημάτων». Το τελευταίο αυτό κείμενο ήταν η αφορμή κατηγοριών γι' αντιγραφή από το μαθητή του Giambattista Pigna, που διεκδίκησε την πατρότητα του διαλόγου. Η θέση του Τζ. χειροτέρευσε μετά από το θάνατο του Ηρακλή Β' (1559) και το 1562 αναγκάστηκε να φύγει από τη Φερράρα, ενώ ο Pigna τον διαδέχτηκε στην έδρα της ρητορικής και στη θέση του γραμματέα του δούκα Αλφόνσου Β'. Ο Τζ. δίδαξε διαδοχικά στο Μπονόνι, το Τορίνο και την Παρία. Το 1565 δημοσίευσε τη συλλογή νοουβελών «Gli Ecatommiti». Ο ίδιος ισχυριζόταν ότι ήταν νεανικό του έργο, μάλλον όμως ήταν έργο της ωριμότητάς του, με επανάληψη θεμάτων, που ήδη είχε αναπτύξει στις τραγωδίες του. Μια από τις νουβέλες της συλλογής αυτής ενέπνευσε το *Σαίξπηρ* (βλ.λ.) στην τραγωδία του «Οθέλλος». Το 1571 ο Τζ. επέστρεψε στη Φερράρα, βαριά άρρωστος από ποδάρια. Εκεί πέθανε δυο χρόνια αργότερα. Ο Τζ. συνήθως προσέθετε στο όνομά του και το Cinzio (= Κύνσιος).

Βιβλιογραφία: G. Bonino (ed.), «Il teatro italiano, la tragedia del Cinquecento» (Τορίνο 1977) 79—82. M. L. Döring «Giraldi G.», στον τόμο *Lexikon sremdsprachiger schriftsteller* (Λίψια 1977) 594. P.-H. Home «The tragedies of G.B. Giraldi Cinzio» (Οξφόρδη 1962). N. Sapegno «Disegno storico della letteratura italiana» (Φλωρεντία 1973) 266—267, 274. G. Toffanin «Il Cinquecento» (Μιλάνο 1927) 509—514.

Σ. ΑΜΑΤΙΑΚΗΣ

Τζιριμπάσκιοϊ. Παλιά ονομασία του χωριού *Πρωτάτο* (βλ.λ.), του δ. Σαπών, του ν. Ροδόπης.

Τζίτας. Σταρτηγός του Βυζαντίου επί Αλεξίου Α' Κομνηνού (1081—1118). Το 1097 πήρε την εντολή από τον Αλέξιο Α' να παρακολουθεί τους σταυροφόρους της Α' Σταυροφορίας και να παραλαμβάνει τις πόλεις που αυτοί κυριεύαν, στη Μ. Ασία. Έτσι, πήρε μέρος στην πολιορκία και άλωση της Νίκαιας (1097). Το 1100 επιφορτίστηκε, επίσης, από τον Αλέξιο να παρακολουθεί και να καθοδηγεί τους σταυροφόρους που κατευθύνονταν προς την 'Αγκυρα και οδηγούνταν από τους αδελφούς Φίλιππο και Γουλιέλμο της Φλάνδρας. Οι τελευταίοι δεν άκουγαν τις συμβουλές του, με αποτέλεσμα να εξολοθρευτούν τελείως. Ο ίδιος, ύστερα από πολλές περιπέτειες, υποχώρησε στα παράλια του Πόντου, μαζί με το Ραυμόνδο ντε Σαιν Ζυλ και τελικά έφτασε στην Κωνσταντινούπολη με λίγους άντρες.

Τζιτζερναγκαμπέρτ (Χελιδονοφρούριο). Οικισμός της εποχής του ορειχάλκου, κοντά στην περιοχή Γερεβάν, στη δεξιά όχθη του ποταμού Χραζνάν, όπου, σύμφωνα με την παράδοση, βρισκόταν ο ναός της θεάς Αστυγκί (της Αφροδίτης). Στο ναό έτρεφαν χελιδόνια, αφιερωμένα στη θεά, που πήγαιναν τα μηνύματά της στον αγαπημένο της Βαχάν (Δία). Το 1925, στην αριστερή όχθη του Χραζνάν, αποκαλύφθηκαν τάφοι της εποχής του ορειχάλκου με διάφορα κτερίσματα (πήλινα χρωματιστά αγγεία, μπρούντζινο σπασμένο ζήφος, οστά ανθρώπων και ζώων κ.ά.). Στο Χραζνάν, αποκαλύφθηκε κυκλώπειο τείχος με αμυντικούς πύργους, που από την ανατολική του πλευρά είχε αμυντικό έρεισμα τα νέρα του ποταμού. Με την ευκαιρία της οικοδόμησης του «Μνημείου της Γενοκτονίας» του 1915, αποκαλύφθηκαν και άλλοι τάφοι, στο έναν από τους οποίους βρέθηκαν χρωματιστά αγγεία. Στην ανατολική πλευρά του μνημείου (μέσα στο δάσος) βρέθηκαν ερείπια από αρχαίο οικισμό.

X. GAZARIAN

τζιτζίκι (ζωολ.). Βλ. *τέττιξ*.

Τζιτζιέρ. Παλιά ονομασία του χωριού της κοινότητας *Πετρανά* (βλ.λ.), του ν. Κοζάνης.

Τζιτζίνα. Παλιό χωριό της κοινότητας Γκορτζάς, του ν. Λακωνίας.

Τζιτζίς. Αρχαία πόλη της 'Ανω Αιγύπτου, στην αριστερή όχθη του Νείλου. Τη θέση της επέχει η σημερινή πόλη Βαράμβραμ.

Τζιτζιφιά. Χωριό της κοιν. Βάθης, της επ. Κισάμου, του ν. Χανίων. Βρίσκεται σε υψόμετρο 380 μ. και ο πληθυσμός του εξελίχθηκε: 77 άτομα (1928), 50 (1961), 32 (1971) και 31 (1981).

Αναφέρεται από τον Καστροφύλακα (Κ236) Ziziffa Santa Lucia (= Αγία Φωτεινή), με πληθυσμό 115 κάτ. το 1583. Αναφέρεται *Τζιτζιφιανά* από το Χουρμούζη Βυζ. το 1842 («Κρητικά», 41). Στην απογραφή του 1881 αναφέρεται *Κούνενι* και *Τζιτζιφιά*, στο δήμο Εννέα Χωριών, με πληθυσμό 376 Χριστιανούς κατ., το 1900 είναι στον ίδιο δήμο, με πληθυσμό 104 κατ., το 1920 είναι στον αγροτικό δήμο Κούνενι, με 48 κατ.

Στο χωριό υπάρχουν οι ιστορημένες εκκλησίες της Παναγίας, της Αγίας Φωτεινής και της Αγίας Παρασκευής, αλλά οι τοιχογραφίες είναι καταστρεφμένες (Gezola — Λαοιθιακή «Τοιχογραφημένες εκκλησίες της Κρήτης», σ. 29).

Τζιτζιφιές. Παράλια περιοχή του δ. Καλλιθέας, στο Φαληρικό Όρμο, μεταξύ του Ιπποδρόμου (Λεωφ. Συγγρού) και της κοίτης του Ιλισού. Λέγεται και *Μεσοφάληρο*, αλλά η ονομασία αυτή δε χρησιμοποιείται.

Τζιτζιφιές. Χωριό και κοινότητα της επ. Αποκορώνου, του ν. Χανίων. Έχει έκταση 9 τ.χλμ., μέσο σταθμικό υψόμετρο 240 μ. και ο πληθυσμός της εξελίχθηκε: 440 άτομα (1928), 294 (1961), 240 (1971) και 217 (1981).

Το εδάφος της είναι ορεινό και καλύπτεται: 1.700 στρέμματα από καλλιεργούμενες εκτάσεις, 6.800 στρέμματα από βοσκοτόπους και 600 στρέμματα από σπίνια, δρόμους, βράχια, νερά κ.ά.

Αναφέρεται στην επ. Αποκορώνου από τον Καστροφύλακα (Κ234) Ziziffa με πληθυσμό 363 κατ. το 1583 και (Κ242) Ziziffa με 40 προνομίους και (Κ223) Ziziffa Galvallocorri με 58 οφειλόμενες αγγελίες.

Στην αιγυπτιακή απογραφή του 1834 αναφέρεται Τζιζίφ (Pashley «Travels in Crete», II, 312) με 40 χριστιανικές και 3 τουρκικές οικογένειες. Ο Χουρμούζης Βυζ. το γράφει *Ταιντσιφέ* το 1842 («Κρητικά», σ. 43). Το 1881 γράφεται *Τζιτζιφές*, στο δήμο Φρέ, με πληθυσμό 4 Χριστιανούς κατ., το 1900 είναι στον ίδιο δήμο, με 578 κατ., το 1920 είναι έδρα ομώνυμου αγροτικού δήμου, με 438 κατ.

Τζιτζώρι. Παλιά ονομασία του χωριού και της κοινότητας *Ανάληψη* (βλ.λ.), του ν. Μεσσηνίας.

Τζιζιάν Μπευλί ή Αλμυρή 'Ερμηος. Έκταση της Λυκαονίας, στη Μ. Ασία στα Ν του Σαγγαρίου και του Γκεκού ή Ιλιτζά τσάι, ανάμεσα στις Άλμνες Τουζγκιόλ (Τάκα ή Καρτιά των αρχαίων, σε ύψος 940 μ.) και Ακ Σελιρ Γκιολ. Η έκταση αυτή αποτελείται από ένα απέραντο υψηλό οροπέδιο, με υψώματα, που είναι αραιότατα κατοικημένα, κυρίως από Κούρδους, στο ΒΔ. δε άκρο του ήταν χτισμένες διάφορες πόλεις, κατά την αρχαιότητα, όπως το Αμόριο, το Βάκρο, η Αλυάτη, ο Βερισσός, η Αφρόζεια κ.ά. Το Τζ.Μπ. είναι γνωστό ως ζώνη επιχειρήσεων τον Αύγουστο του 1921, όταν η ελληνική στρατιά της Μ. Ασίας, υπό το στρατηγό Παπούλια, επιχείρησε, με τον κύριο όγκο της, να προελάσει προς την 'Αγκυρα, τόσο από την πλευρά του Ιλιτζά ή Κατρατζή τσάι όσο και από την πλευρά του Σαγγαρίου. Συνήφθησαν, τότε, πραγματικές γιγαντομαχίες με τους Τούρκους, τους οποίους οδηγούσε ο Μουσταφά Κεμάλ πασάς, χωρίς, φυσικά, ο ελληνικός στρατός να φτάσει στην 'Αγκυρα.

Τζιχάντ. Ο «ιερός πόλεμος» των μουσουλμάνων αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό καθήκον των πιστών κατά το Ισλάμ, το Κοράνι και τις μουσουλμανικές παραδόσεις. Είναι αδύνατο να κατανοήσουμε την προβληματική της Τ., αν την αποκόψουμε από τα λοιπά καθήκοντα ενός πιστού του Ισλάμ. Τζ. δε σημαίνει σε καμιά περίπτωση ασυλλόγιστη διάθεση καταστροφής ή πόλεμο προς κάθε κατεύ-

θυνση. Στη σύγκυση, η οποία επικρατεί σχετικά με αυτό το θέμα, συνδέεται κατά πολύ η παραχάραιξη της έννοιας της Τ., έτσι όπως διατάχθηκε από ορισμένα ισλαμικά καθεστώτα και εκπροσώπους — θεωρητικά τουλάχιστον — του Ισλάμ. Είναι ωστόσο πλέον σαφές ότι η κήρυξη Τ. από το Σουλτάνο κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο δεν είχε τίποτα να κάνει με ισλαμικές επιταγές αλλά με υστερόβολου χαρακτήρα διπλωματικές αποφάσεις ενός καθεστώτος, το οποίο στο όνομα ήταν Χαλιφάτο αλλά στην πραγματικότητα μία δυτικού προτύπου καθυστερημένη αυτοκρατορία.

Στο Ισλάμ το νόημα των βασικών καθηκόντων λατρείας (μπανάτ) είναι ότι οι πράξεις παίρνουν χαρακτήρα αγάπης και υποταγής προς το υπέρτατο, με σκοπό την πρόσκτηση της χάριτος του και της σωτηρίας του πιστού. Σημειώνουμε εδώ ότι η έννοια της Σωτηρίας είναι στο Ισλάμ ιδιαίτερα διαφορετική από ότι σε άλλες θρησκείες. Η περιγραφή των καθηκόντων και της Τ. των μουσουλμάνων δείχνει κατά τρόπο σαφή ότι το Ισλάμ συνδυάζει την ορθό — δοξία του χριστιανισμού και την ορθό — πράξια της εβραϊκής θρησκείας.

Μέσα στο Ισλάμ των καθηκόντων ενός Μουσουλμάνου, υπάρχουν και το καθήκον της Τζ., που είναι, σε μια γενίκευση, ολόκληρη η ανθρωπινή ζωή, όταν αφιερωθεί στον υπέρτατο σκοπό της επιστροφής προς το θείο, απλούς, Ένα. Μια ευρύτερη επίσημη έννοια του ιερού πολέμου είναι η προσπάθεια και ο αγώνας στο δύσκολο και ανηφορικό μονοπάτι της αυτοεισαγωγής, της απομάκρυνσης από τις υλιστικούς χαρακτήρα τάσεις και της αλλαγής και μεταρρύθμισης της σημερινής κοινωνίας. Τζ. είναι η προσπάθεια οικονομικής βοήθειας στους στερημένους, Τζ. είναι η διδασκαλία και η βοήθεια στο δρόμο της Γνώσης, Τζ. είναι κάθε προσφορά ζωής. Κάθε πιο σωστή προσέγγιση του θείου είναι επίσημη Τζ. Ακριβώς επειδή όλα είναι ένα, ο ιερός πόλεμος υπεισέρχεται σε κάθε ανθρώπινη έκφραση και δραστηριότητα. Τζ. στην ηθική, στη γνωσιολογία, στην αισθητική, στην τέχνη, Τζ. της γνώσης, της οικονομίας, της πολιτικής, Τζ. μέσα στην ιστορία. Ουσιαστικά, το σύνολο της δράσης όλων των Προφητών και απεσταλμένων του Υψίστου περιλαμβάνεται μέσα στη λέξη Τζ. Άλλωστε, είναι γνωστό κι από άλλες πηγές ότι πολλοί προφήτες εκλέσαν επί λέξει σε ιερό πόλεμο. Εκείνο το οποίο προέχει εδώ είναι να τονιστεί ότι η ίδια η κοσμοθεωρία και η δράση τους, το κήρυγμα και οι συστάσεις τους, αποτελούν επαναστατικού χαρακτήρα κινήσεις, οι οποίες χρονολογούνται από αρκετές χιλιετίες. Η επανάσταση προϋπήρχε, σαν ιδέα και πράξη, του επιστημονικού ορθολογισμού ή του διαλεκτικού υλισμού, της αστικής τάξης και του προλεταριάτου. Επανάσταση υπάρχει από την αρχική στιγμή σχάσης της «οικονομίας του Αδάμ» στους μεν και στους δε. Επανάσταση είναι η αντίδραση στην κομοκρατορία της εικόνας, ενάντια σε κάθε βαθμίο καταπίεση και οπισθοδρόμηση.

Διακρίνονται δυο επίπεδα ιερού πολέμου: Η μεγάλη Τζ. είναι ο ήδη περιγραφμένος πόλεμος και σύρραξη μεταξύ των μεν και των δε, ο οποίος θα πάρει τέλος με την επανεμφάνιση του Δεδέκατου Ιμάμη και εξαφάνιση των δε και την οριστική και αμετάκλητη μετατροπή των μεν από «ανίσχυρους, καταπιεσμένους» σε «ηγέτες», σε μια κοινωνία χωρίς τα στίγματα της σχάσης. Είναι το παγκόσμιο και διαχρονικό επίπεδο αναφοράς της Τζ. Η μικρή Τζ. είναι ο ενάντια στον κάθε «καταπιεστή, ισχυρό, άδικο» αγώνας στην πιο συγκεκριμένη μορφή του. Το Ισλάμ αποτελεί μια εφαρμογή της Τζ., η οποία έθεσε τέλος στο «Ζαχίλιγιε» (περίοδο προϊσλαμικής αγνοίας) αλλά και τα ισλαμικά κινήματα και οι δράσεις των μεμονωμένων Μουσουλμάνων είναι εκφάνσεις του μικρού ιερού πολέμου.

Η πρακτική εφαρμογή της Τζιχάντ. Τον ιερό πόλεμο αρχίζουν οι πιστοί κατά το Ισλάμ, μόνοι και μέσα τους: εν παντί τόπω και καιρῷ. Ακριβώς επειδή σε κάθε νηπι μπορούν ν' αρχίσουν οι πιστοί τον ιερό πόλεμο, σημασία αποκτάει και το κάθε σημείο: διότι εφόσον ανήκον στο Ισλάμ, συμμετέχουν σε έναν κόσμο καθ' εαυτό, σε ένα σύστημα.

Το παγκόσμιο ισλαμικό σύστημα — για να χρησιμοποιήσουμε έναν όρο από το ζαργκόν της ανάλυσης συστημάτων — αποτελείται από ένα μεγάλο μαγαζί «υποσυστημάτων». Αυτά βρίσκονται οπουδήποτε. Ένα ισλαμικό υποσύστημα μπορεί να ει-

ναί ένα κράτος, με τη σύγχρονη έννοια του όρου, όπως π.χ. το Ιράν αλλά και η κυβέρνηση μιας χώρας μπορεί να αποτελεί ένα - άλλο - ισλαμικό υποσύστημα. Πολιτικά κόμματα, όπως το Ζαμαάτ - ε - ισλαμί στο Πακιστάν, αποτελούν επίσης υποσυστήματα. Τοπικά τζαμίδια και κορανικές σχολές (μαντρασά) αποτελούν εξίσου ισλαμικά υποσυστήματα. Νεανικές οργανώσεις μέσα σε πλαίσια μεμονωμένων χωρών, όπως the Muslim Youth Movement of South Africa, αποτελούν επίσης υποσυστήματα του Ισλάμ. Μια άλλη διάσταση υποσυστημάτων δίνουν οργανώσεις διεθνικού χαρακτήρα, όπως η Islamic Secretariat ή η Islamic Development Bank. Γεγονός είναι ότι η ποικιλία των υποσυστημάτων του Ισλάμ σήμερα είναι ιδιαίτερα μεγάλη και αναγκαστικά κάθε υποσύστημα επιλέγει το επίπεδο του περιβάλλοντός του. Η έννοια του περιβάλλοντος είναι ωστόσο σημαντική: ουσιαστικά ό,τι βρίσκεται έξω από τα όρια του συστήματος αποτελεί το περιβάλλον του. Το πρόβλημα βρίσκεται στο ότι δεν υπάρχει μια μόνιμη αρχή κάποιας συγκεκριμένης οργάνωσης, η οποία να εκπροσωπεί το ανά τον κόσμο «Ισλαμικό Κίνημα» και στο ότι τα υποσυστήματα, «ων ουκ έστιν αριθμός», είναι αδύνατο να περιληφθούν σε μια μορφή καταλόγου ή καταταγμένου ρεπερτορίου.

Οι περιβάλλοντες τον κάθε Μουσουλμάνο, το κάθε μουσουλμανικό υποσύστημα, το ίδιο το Ισλάμ, κόσμιοι μεταδίδουν μηνύματα, διαφορετικές αξίες, ιδέες, προτάσεις, τρόπους συμπεριφοράς αρνητικού χαρακτήρα. Αυτοί αναμφίβολα υπεισέρχονται στο σύνολο των εμπειριών και των βιωμάτων των Μουσουλμάνων.

Αυτές όλες τις επιδράσεις τείνει να εξαλείψει ο ιερός πόλεμος, τον οποίο αρχίζουν οι πιστοί του Ισλάμ από μέσα τους και ο οποίος συνίσταται στη σκληρή και επίπονη εκρίζωση όλων των ξενικών στοιχείων, τα οποία ωστόσο τόσο εύκολα και αδύρβα υπεισέρχονται στο σύνολο της προσωπικότητας του ατόμου. Αυτή η προσπάθεια κάνει τους πιστούς να αντιληφθούν καλύτερα το ρόλο τους ως αντιπροσώπων του Υπεράτου Όντος στη Γη. Όπως στο εσωτερικό αυτό αγώνα τους θα βοηθηθούν από ένα υπεύθυνο άτομο, ένα κορυφαίο Γνώστη έτσι και στην εξωτερική τους αγώνα στο φυσικό επίπεδο, θα χρειαστεί να καθοδηγηθούν από μια υπεύθυνη μουσουλμανική αυθεντία, κάτι το οποίο εγγενώς απουσιάζει.

Η πρόσκτηση δύναμης είναι ο παθητικός χαρακτήρας ισχύος. Μια πραγματοποίηση στόχων αντίθετων στις ισλαμικές προδιαγραφές αρκεί για την απόρριψη από τον κόσμο του Ισλάμ: διότι η δύναμη δεν είναι έμφυτο στοιχείο του ανθρώπου και η πρόσκτησή της - αυτή καθ' εαυτή - είναι ένα «θείο δώρο». Η χρησιμοποίηση της δύναμης είναι ο ενεργητικός χαρακτήρας, η εξωτερική Τ. Η πρωταρχική διαφορά περιγράφεται αναλυτικά στο Κοράνι (IV, 76): «Οι πιστοί μάχονται στο δρόμο του και οι άπιστοι στο δρόμο των ειδώλων (ταγούτ)».

Απομένουν δυο περιπτώσεις ιερού πολέμου ενεργητικού χαρακτήρα:

Προληπτικός πόλεμος, ο οποίος ανασκοπεί στο να αποδυναμώσει την τυραννική ηγεμονία του πολυθεϊσμού και της εικονολατρίας, μέσα σε πλαίσια αποφυγής της καταστροφής την οποία δημιουργεί το καθεστώς αυτό.

Αμυντικός πόλεμος, κατά τον οποίο το Ισλάμ προφυλάσσεται από τις εναντίον του επιθέσεις των αντιπάλων αρνητικών δυνάμεων, όπου υποχρεώνονται οι κήρυκες της ειρήνης και ταυτόχρονα θεράποντες του πολέμου σε αποδοχή των υποχρεώσεων και τήρηση των υπογραφών και συνθηκών τους. Αυτοάμυνα είναι κοινός τόπος στο φυσικό και βιολογικό περιβάλλον του ανθρώπου άλλωστε.

Οι διάφορες συγκρούσεις του Μωάμεθ με άλλες φυλές και των πρώτων Μουσουλμάνων με τις δυο γιγαντιαίες αυτοκρατορίες εικόνων και ειδώλων (το χριστιανικό Βυζάντιο του Ηρακλείου και η ιμπεριακή Περσία του Χοσρόη και των Σασανιδών) χαρακτηρίζονται από έναν από αυτούς τους δυο τύπους πολέμου μόνον.

Συνήθως ο πόλεμος των Μουσουλμάνων, η ρήξη με το περιβάλλον, είναι θέμα ανάγκης και όχι υπερβάλλοντος ζήλου. Είναι σε αυτή την περίπτωση κάτι ανάλογο με αυτό το οποίο καλούμε «ζήτημα ζωής ή θανάτου». Και με αυτό δεν εννοούμε το

Στιγμιότυπο από προσευχή Χατζ (ιερό προσκύνημα στη Μέκκα).

θάνατο ενός ή πολλών προσώπων αλλά της ίδιας της κοινής υπόθεσης του Ισλάμ.

Βιβλιογραφία: Ayatollah Allameh Yahya Noori, «Islam», Tehran, (1982). Ayatullah Ali Ghafari «The ritual of prayer of Islam», Tehran, (1983). Ayatullah Sayyid Muhammad Bakr Sadr «Islam and schools of economics», Islamic Seminary Publication, Karachi, (1979). Ayatullah Sayyid Muhammad Bakr Sadr «Towards an Islamic economy», Tehran, 1984. Imam Khomeini «The practical laws of Islam», Tehran, (1985). «Islam, the misunderstood religion» έκδοση του Islamic European Cultural Centre, Roma, 1984. Aqil Bakhshayeshi «Ten decades of Ulama's struggle», Tehran (1985). Mirzaa Mutannari «Polarization around the character of Ali Ibn Abi Talib» Tehran, 1981. Imam Ali's epistle to Malik Ashfar, arranged with an introduction by Ali Ansarian, The Scroush Press, Tehran, 1983.

K. ΜΕΓΑΛΟΜΑΘΗΣ

Τζιώκος Λάμπρος. Αγωνιστής του 1821 από το Κεράσοβο Ευρυτανίας. Πήρε μέρος σε πολλές μάχες.

Τζιώτης Νίκος (Tziotis Nikos) (γεν. το 1950). Ζωγράφος από την Αθήνα. Παρακολούθησε μαθήματα ζωγραφικής στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών και από το 1976 ζει και εργάζεται στο Παρίσι. Το 1979 παρουσίασε στο «Πολύτιλο» ζωγραφική και περιβάλλοντα, εμπνευσμένα από την τεχνολογική τοπογραφία και τον κώδικα οδικής κυκλοφορίας. Στη ζωγραφική του παρουσιάζει μια λεπτή πλαστική ανάπτυξη μερικών από τις άπειρες συντακτικές παραλλαγές, που προσφέρουν τα πληροφοριακά στοιχεία του μηχανικού σχεδίου. Τα «σήματα» του Τ. προτείνουν μια φανταστική πληροφοριακή σηματοδότηση των «τόπων» της σύγχρονης βιομηχανικής πόλης. Ο καλλιτέχνης έχει οργανώσει ατομικές εκθέσεις στην Αθήνα και στο Παρίσι. Έργα του βρίσκονται στις ΗΠΑ και σε ιδιωτικές συλλογές στη Γαλλία, την Ελλάδα και την Ολλανδία.

Τζοάνος. Αξιωματικός προερχόμενος από την οικογένεια Βλαστών, του χωριού Βυζαρίου της επαρχίας Αμαρίου της Κρήτης, που ακολούθησε το Ναπολέοντα Βοναπάρτη στην Αίγυπτο. Έπειτα, όμως, από την εξορία του Ναπολέοντα στην Αγία Ελένη, επέστρεψε στην Κρήτη, αγωνίστηκε, κατά την Επανάσταση του 1821, με τους Αμαριώτες και κατέλαβε τον τουρκικό πύργο του Μαρούδα. Το 1824 πιάστηκε με απάτη, ρίχτηκε στις φυλακές του Ρεθύμνου, και, τελικά, θανατώθηκε.

Τζοβανάκης Γιάννης (γεν. το 1928). Ζωγράφος από τη Λαμία, καθηγητής στην Παιδαγωγική Ακαδημία της Αλεξανδρούπολης. Σπούδασε στην ΑΣΚΤ και, ως υπότροφος, στην Ιταλία και στην Ελ-

βετία. Ασχολείται κυρίως με το σχέδιο, εντοπίζοντας το ουσιαστικό με λίγες γραμμές.

Τζοβεύνι Ατά Μαλέκ (Joveyni) (1226 - 1283). Πέρσης ιστορικός από τους σπουδαιότερους της περιόδου της μογγολικής κυριαρχίας στο Ιράν (1220 - 1336). Από πολύ νωρίς μπήκε στις υπηρεσίες του χουλέγκου, του εγγονού του Τζέγκκις Χαν. Μετά την πτώση της Βαγδάτης το 1258, ο Τ. διορίστηκε κυβερνήτης του Ιράκ και της ιρανικής επαρχίας Χουζιστάν. Μετά το θάνατο του Χουλέγκου, το 1265, ο Τ. έπεσε σε δυσμένεια και χάθηκε από το πολιτικό προσκήνιο. Η δίτομη «Ιστορία του κατακτητή του κόσμου» είναι ένα από τα πιο σημαντικά έργα της περσικής ιστοριογραφίας.

τζόγια (από το ιταλικό gioia = χαρά, κόσμημα). Χαϊδευτική προσφώνηση: τζόγια μου, χαρά μου. Στους βυζαντινούς σημαίνει το πολυτελές στεφάνι, που δινόταν ως έπαθλο σε νικήτη της γίστρας. (Λαογρ.). Και σήμερα σε μερικά χωριά της Κρήτης πλέκεται, κατά τη γαμήλια τελετή, στεφάνι από ία και άλλα λουλούδια ή εύσμομα κλωνία, στο οποίο με μεταξωτές κλωστές ή ταινίες κρεμμούνι φλουριά και αργυρά νομίσματα, δώρα των συγγενών και του γαμπρού. Κι ενώ ο γαμπρός χορεύει τοποθετώντας το στεφάνι στο κεφάλι της νύφης, ενώ οι καλεσμένοι τραγουδούν διάφορα επίκαιρα τραγούδια, των οποίων η επωδός είναι: «Στολίσαμε τη τζόγια μας μ' ασήμι και χρυσόφι τ' αντρόγυνο, που θα γενεί, να ζήσει να γεράσει.»

Τζόγια. Μικρός οικισμός, μετόχι, στην επ. Λασιθίου. Αναφέρεται από τον Καστροφύλακα (K104) Mettocchio de Zoggia stantia con sua famiglia (= διαμονή του με την οικογένειά του), με 14 κατ. το 1583 (το μετόχι του Τζ.).

Οι Τζ. ήταν οικογένεια ευγενών από το Ναύπλιο, την οποία εγκατέστησε στο Λασιθί η Βενετία, «για επιβράβευση των υπηρεσιών τους και ως αποζημίωση για τις περιουσίες που εγκατέλειψαν στο Ναύπλιο», όπως αναφέρεται στη σχετική απόφαση (Στεργ. Γ. Σπανάκη «Συμβολή στην ιστορία του Λασιθίου κτλ.», σ. 24).

Ο οικισμός, ως φαίνεται από τη θέση που αναφέρεται στον κατάλογο του Καστροφύλακα, ήταν μεταξύ του Ψυχρού και του Γεροντομουριού.

Σ. Γ. ΣΠΑΝΑΚΗΣ

Τζογιάς Νίκος (γεν. το 1920). Ηθοποιός, πρωταγωνιστής του Εθνικού Θεάτρου. Γεννήθηκε στην Αθήνα τον Ιούλιο του 1921. Είναι πτυχιούχος της Δραματικής Σχολής Εθνικού Θεάτρου. Παρακολούθησε, επίσης, μαθήματα στην Πάντειο Ανώτατη Σχολή Πολιτικών Επιστημών και στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών. Ερνάστηκε στο Εθνικό Θέατρο (1944 - 1946), στο ελεύθερο θέατρο (Θίασο Μουσούρη, Κουν, Λογοθετίδη, Κατερίνας, 1947 - 1957, στο Θίασο Χατζηγαργύρη - Τζόγια, 1955). Από το 1957 συνεργάζεται με το Εθνικό Θέατρο. Υποδύθηκε πολλούς ρόλους, μεταξύ των οποίων είναι οι: Τοιμισκής στη «Θεοφανώ» του Τερζάκη, Καποδίστριας στο ομώνυμο έργο του Καζαντζάκη, Μαρκήσιος Πόζα στο «Δον Κάρλο» του Σίλλερ, Μπέκετ στο ομώνυμο έργο του Ανούγι κ.ά. Είναι διευθυντής της Δραματικής Σχολής του Εθνικού Θεάτρου και καθηγητής υποκριτικής. Έχει πρωταγωνιστήσει σε πολλές ελληνικές ταινίες και σε τηλεοπτικές σειρές. Παρουσίασε πίνακές του στην έκθεση ζωγράφων - ηθοποιών στην γκαλερί «Ροτόντα».

Τζογιάς. Παλιά ονομασία του χωριού και της κοινότητας Πράσινο (βλ.λ.), του ν. Ηλείας.

τζόγκα [κατά το μαλαϊκό (α) τζονγκ]. Ιστιοφόρο πλοίο των θαλασσών της Άπυ Ανατολής.

Η τζ. είναι συνήθως βαρύ και υπόπλουτο πλοίο, χωρητικότητας μέχρι 500 τόνων, μοιάζει δε με το σκάφος της καραβέλας και ίσως είναι το κόσμημα του Αρριανού.

Στο μέσο έχει ένα φρεάτιο, για το κρεμαστό πηδάλιο, καθώς και τρία ιστία ωοειδή ψάθινα, τα οποία διπλώνονται, προκειμένου να μικρύνει η επιφάνειά του. Είναι οπλισμένο με πυροβόλα για την άμυνα εναντίον των πειρατών, σύμφωνα δε με παλιό αυτοκρατορικό διάταγμα, κάθε κινεζική τ. είχε ζωγραφισμένα δεξιά και αριστερά της πλώ-